

Марий йылме

Марий йылме дене 8 класслан ямдылыме гаша программе йылме дене пуышаш образований стандарт негызеш ышталтын. Программын тун шонымашыже – йочалан пуышаш шинчымаш кукшытым палемдаш, туныктышын пашажым мыняр гынат куштылемдаш.

Туныктышын цельже:

-йочан культуроведческий компетенцийжым вияндаш, шочмо йылмым йораташ туныкташ, тудын поян да сорал улмыжым шижаш полшаш; йылмым путынь культурын ик ужашыж семын шижаш туныкташ, тудым калыкын морально-этический нормыжо-влакым йоча чоныш сайын шындарен кертше вий семын ончыкташ;

-шкет айдеме весе дене мутланен, келшен илышаш, йылме закон-шамычым сайын палышаш, фразеологический ойсавыртышлам шотлан конден каласыман, мутерлашкат ончалман, тыге йочан йылме да лингвистический компетенцийже виянеш;

-йолташ-влак ончылно шонымашым радамлен ойлаш, енлан чын улмым ушандарен каласаш туныкташ, кулеш годым ойым вес йогыныш кусараш але вес енын мутышкыжо пураш коммуникативный компетенцийым вияндаш полша.

Тунемме материал умылымым да чын возен моштымо навикым тергаш диктантлан 2 шагат ойыралтеш, а 2 шагат – тестым тергаш. Изложений ден сочиненийым возаш 2 шагат гыч ойырыман.

Тергыме да йылме лывыртыме пашалан программе почеш 12 шагат ойыралтшаш.

Мутер диктант але кучык изложений урок туналтыште 3-4 минут жапым налшаш улыт.

Марий йылмым тунемаш 51 шагат ойыралтеш. Арнялан 1,5 шагат дене логалеш.

Кузнецов В.В., Кузнецова Н.В. Марий йылме, 8 класслан учебни – Йошкар-Ола Марий книга савыктыш, 2010.

Урок шот дене тематический планирований

№ п/п	Урокын темыже	Урокын типше	Пуышаш шинчымаш	Монгысо паша	Эрта рыме жап	Фактический жап
	Кызытсе илышыште шочмо йылмын верже					
1	Калыкын илышыштыже шочмо йылмын верже.	У шинчыма шым налме урок	Самырык тукумым вияндымаште шочмо йылмын верже.	3-шо паша		
	5-7 класслаште тунеммым ушештарымаш					
2	Самостоятельны й да служебный ойлымаш ужаш-влак. Глагол. Причастий. Деепричастий.	Ушештары маш	Глагол. Причастий да пале мутын икгайлыкышт да ойыртемашт. Деепричастий да наречийын икгайлыкышт да ойыртемашт.	27-ше паша		
	Марий литератур йылме					
3	Литератур йылме нерген умылымаш. Литератур йылмын стильже.	Комбинированный урок	Литератур йылме нерген умылымаш, тудын ойыртемже. Диалект-влак. Литератур йылмын стильже-влак.	38-ше паша		
4-5	Изложений.	Йылме лывыртыме паша. Текстым турысnek возымо изложений	Текстын темыже, тун шонымашыже, микротеме-влак. Текстлан планым чонымаш. Проблемный йодыш-шамыч.			
	Синтаксис да пунктуаций. Муткылдыш					
6	Синтаксис да пунктуаций. Муткылдыш.	Ушештары маш	Синтаксис да пунктуаций-йылме наукин ужашлаже. Муткылдыш да ойлончо нерген ушештарымаш.	68-ше паша		
7	Муткылдыш да ойлончо.	Комбинированный урок	Муткылдыш да ойлончо коргысо кыл да ойыртем.	48-ше паша		
8	Муткылдышыш те мут-влакын кылдалтме йонышт.	У шинчыма шым налме урок	Муткылдышыш те шомак-влакын управлений да примыканий йон дене кылдалтмышт.	64-ше паша		
9	Диктант.	Шинчыма шым	Ойлымаш ужаш, ойлончо да муткылдыш нерген			

		тергыме урок	тунеммым ушештарымаш.			
	Тыглай ойлончо					
10	Ойлончо да тудын чоналтмыже.	Комбини рованный урок	Ойлончо да тудын чоналтмыже, грамматический рудыжо. Каласыме цель дене олончо-влакын турло лиймышт.	88-ше паша		
11	Тыглай ойлончысо подлежащий да сказуемый.	Комбини рованный урок	Тыглай ойлончын ик але кок составан, распространенный але нераспространенный, тичмаш але тичмаш огыл лиймыже.	108-ше паша		
12	Ойлончышто логический пералтыш. Ойсем.	У шинчыма шым налме урок	Ойлончышто кулешан мутым логический пералтыш дене ойырымаш. Ойсемян (интонацийын) верже.	98-ше паша		
13 - 14	Сочинений.	Йылме лывырты ме паша	Морально-этический темылан шкегыч текстым чонымаш.			
	Кок составан тыглай ойлончо					
15	Кок составан тыглай ойлончо. Подлежащий.	Комбини рованный урок	Кок составан тыглай ойлончо. Подлежащий да тудын каласалтмыже.	108-ше паша		
16	Сказуемый. Тыглай глагольный сказуемый.	Комбини рованный урок	Сказуемый да тудын каласалтмыже.	118-ше паша		
17	Йыжынан глагольный сказуемый.	У шинчыма шым налме урок	Йыжынан глагольный сказуемыйын кок турло лиймыже: йыжынан глагольный да луман йыжынан.	128-ше паша		
18	Луман йыжынан сказуемый.	У шинчыма шым налме урок	Луман йыжынан сказуемыйын лум мут, пале мут але моло ойлымаш ужаш да полшышо глагол дене каласалтмыже.	138-ше паша		
19	Подлежащий ден сказуемый коклаште тирем шындымаш.	У шинчыма шым налме урок	Полшышо глагол уке годым подлежащий ден сказуемый коклаш тирем шындымаш.	148-ше паша		
20	Ойлончын ешарыме	Комбини рованный	Ешарыме член-влак: ешартык, рашемдык,	158-ше		

	членже-влак (второстепенный членже-влак). Ешартык (дополнений)	урок	умландарыше член.	паша		
21	Рашемдык.	Комбини рованный урок	Рашемдыкын предметын палыжым ончыктымжо, подлежащийым, ешартыкым, лум мут дене каласыме моло ойлончо членым рашемдымыже.	168- ше паша		
22	Ешартыклум (приложений).	У шинчыма шым налме урок	Ешартыклумын, вес лумым пуэн, предметым рашемдымыже.	178- ше паша		
23	Умландарыше член.	Комбини рованный урок	Умландарыше членын действийым кузе, кунам, кушто да молан лийме шот дене умылтарымыже.	188- ше паша		
24	Диктант.	Шинчыма шым тергыме урок	«Тыглай ойлончо», «Кок составан тыглай ойлончо» теме-влак почеш шинчымашым тергымаш.			
Ик составан тыглай ойлончо						
25	Ик составан тыглай ойлончо. Раш палыме сказуемыян (определенно- личный) ойлончо.	У шинчыма шым налме урок	Ик тун членан ойлончо: раш палыме членан, раш палыдыме членан, безличный да назывной ойлончо-влак.	218- ше паша		
26	Раш палыдыме сказуемыян ойлончо.	У шинчыма шым налме урок	Раш палыдыме сказуемыян ойлончышто глагол шуко чотын 3-шо лицаштыже шога.	228- ше паша		
27	Безличный ойлончо.	У шинчыма шым налме урок	Безличный ойлончышто подлежащий уке да огешат кул, сказуемый турло йон дене каласалтеш.	238- ше паша		
28	Назывной ойлончо.	У шинчыма шым налме урок	Подлежащая ик составан ойлончо. Назывной ойлончо гоч дествий лийме вер, жап, пуртус сурет раш каласалтеш.	248- ше паша		

29	Ик составан тыглай ойлончо.	Ушештары маш урок	Ик тун членан ойлончо: раш палыме членан, безличный да назывной ойлончо-влак.	258-ше паша		
30	Тичмаш огыл ойлончо	У шинчыма шым налме урок	Тичмаш огыл ойлончо нерген умылымаш, тичмаш ойлончо дене танастарымаш.	268 – ше паша		
31 - 32	Изложений.	Йылме лывыртыме паша. Текстым кучыкем ден возымо изложений	Текстын темыже, тун шонымашыже, микротеме-влак. Текстым йылме могырым лончылымаш. Нолталме проблеме нерген шонкалымаш.			
Икгай членан ойлончо						
33	Икгай членан ойлончо.	Комбинированный урок	Ушештарымаш. Икгай член-влак ик йодышланак вашмутым пуат, шукуж годым ик ойлымаш ужаш денак каласалтыт.	278-ше паша		
34	Икгай членан ойлончылаште ушем мут-влак.	Комбинированный урок	Икгай членан ойлончылаште сочинительный ушем мут-влак: ушышо, ваштарешлыше, ойырышо.	298-ше паша		
35	Икгай членан ойлончылаште иктешлыше мут.	Комбинированный урок	Иктешлыше мут икгай член-влак гаяк член лиеш, тудо турло вере шоген кертеш.	308-ше паша		
Ойлончын ойыралт шогышо членже-влак						
36	Ойлончын ойыралт шогышо членже-влак. Ойыралтше рашемдык.	У шинчыма шым налме урок	Ойлончышто ойыралт шогышо член нерген умылымаш. Ойыралт шогышо рашемдык, чарналтыш пале-влак.	328-ше паша		
37	Ойыралтше ешартыклум.	У шинчыма шым налме урок	Ойыралтше ешартыклумым чын возымаш, ойышто кучылт моштымаш.	338-ше паша		
38	Ойыралтше умландарыше член.	У шинчыма шым налме урок	Ойыралтше умландарыше член семын утларакше деепричастный савыртышын кучылталтмыже.	358-ше паша		

39	Ойлончын ойыралт шогышо членже-влак.	Ушештары маш урок	Ойыралт шогышо член-влак нерген налме шинчымашым иктешлен ушештарымаш, синтаксически лончылымаш.	359-ше паша		
	Савырныммут					
40	Савырныммут.	Комбинированный урок	У шештарымаш. Распространенный да распространенный огыл савырныммут. Турло вере шоген кертмыже да чарналтыш пале-влакым шындымаш.	368-ше паша		
	Пуртымо мут да пуртымо ойлончо					
41	Пуртымо мут.	У шинчымашым налме урок	Пуртымо мут нерген умылымаш. Пуртымо мут пелен чарналтыш палым шындымаш. Значений шот дене турло лиймыже.	378-ше паша		
42	Пуртымо ойлончо.	У шинчымашым налме урок	Пуртымо ойлончо – ешарен умылтарыше але рашемдыше шинчымашым ешарыше ой. Пуртымо ойлончын скобка але тире дене ойыралтмыже.	373-шо паша		
	Йук мутан ойлончо					
43	Йук мутан ойлончо.	У шинчымашым налме урок	Ойлончышто йук мутын рольжо. Йук мутан ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.	388-ше паша		
	Мут-ойлончо					
44	Мут-ойлончо.	У шинчымашым налме урок	Мут-ойлончо нерген умылымаш. <i>Да, уке</i> мут-шамыч дене каласыме ойлончо-влак. Чарналтыш палым шындымаш.	тунем мым ушеш тараш		
45	Диктант.	Шинчымашым тергыме урок	Эртыме теме-влак почеш шинчымашым тергымаш.	тунем мым ушеш тараш		
46 - 47	Сочинений.	Йылме лывыртыме паша. Сылнымутан сочинени	Морально-этический темылан шкегыч текстым чонымаш. Келшыше темым шке гыч ойырымаш.	тунем мым ушеш тараш		

		йым возымаш				
	Ий мучко тунеммым ушештарымаш					
48 - 49	Тыглай ойлончо, икгай членан ойлончо, ойыралтше членан ойлончо, савырныммут, пуртымо мут да ойлончо нерген тунеммым иктешлымаш	Конферен ций урок	Йочан ойырен налме теме почеш выступленийже.	тунем мым ушеш тараш		
50 - 51	Резервный урок					

Марий литератур

8 класс

Марий литература дене 9-ше класслан чумырымо паша программе В.Т. Михайлов ден П.А. Апакаевын ямдылыме «Марий литератур. Тун школан примерный программе» негызеш ышталтеш.

Тунемме пашан лектышыже:

Личностный лектыш:

- шочмо калыкын да тыгак Россий да тунямбал калык-влакын тувырыштым, идыш-йула ойыртемаштым, чон поянлыкштым сайын палышаш, шке калыкым да Шочмо элым йоратышаш;
- тунеммашын кулешлыкшым сайын умылышаш. умбакыжат шке шинчымашыжым кедгемден да шарен шогышаш; илышыште шке вержым кычалшаш; могай пашам ыштен кертмыжым палышаш;
- туня ужмашыж дене каже калыкын, енын шкешотан улмыжым умылышаш, кызытсе наукин виянмыжым да мер илыш кукшытым ужын да шижын моштышаш;
- яндар чонан поро айдеме лийшаш; самырык ен шке ыштыме пашажлан вуйын шогышаш, ойлымо шомакшылан мутым кучышаш;
- туняште илышын эн шерге улмыжым умылышаш; йырысе пургусым аралаш кулмым палышаш;
- ешын, воктенысе лишыл ен-влакын эн кулешан да шерге улмыштым умылышаш да нуным аралаш кулмым палышаш;
- шочмо, пошкудо да тунямбал калык-влакын сылнымут туняштым тунемме гоч моторлык, патырлык нерген умылышаш.

Метапредметный лектыш

- тунеммашын кулешлыкшым умылышаш, ончылан у задачым шынден кершаш;
- шонымашке шуашлан ыштыме пашажым аклышаш; йонылышыжым муын моштышаш; кулеш гын, шонымашке вашталтышым пуртен моштышаш;
- туналме пашан чын але чын огыл корно дене каяш туналме жапшым шижшаш, чынжым ойырышаш да мучашлан иктешлен моштышаш;
- пашаште турло схеме, символ, модель ден пале-влакым ыштен моштышаш але улшыжым кучылт кершаш;
- умылен лудын моштышаш; туныктышо да иктанаш-влак дене пашам ыштен кертшаш; шкетын але группо дене ыштен кершаш; учашымашке пурен але тушеч лектын моштышаш; шке шонымашым ушандарен ойлен кертшаш;
- кызытсе информационно-коммуникационный технологийым кучылт моштышаш;

Предметный лектыш

- сылнымутан произведенийлаште нолталме тун проблеме-влакым ужын да аклен моштышаш;
- литератур текстым лончылен моштышаш; рол ден жанр ойыртемным, темым, тун шонымашым, возышын кумылжым шижшаш, герой-влакын койыш-шоктышыштым рашемдышаш; ик але икмыняр произведенийысе герой-шамычым танастарен аклышаш;
- произведенийын сюжет элементшым, чоналтмыжым, йылмыжым, сорастарыме йонлажым рашемдышаш; идейно-тематический содержанияжым почмаште нунын верыштым палемдышаш;
- сылнемутан произведенийым лончылымаште литературшанче терминологий дене пайдаланен моштышаш;
- литератур полшымо дене шочмо калыкнан илен толмо корныжым, ойыртемалтше койыш-шоктыжым, корго чон моторлыкшым тувыражым, йылме вий-куатшым, поян вершоржым шижын да ужын моштышаш, тиде поянлыкым вес калыкын ушакыл да шум-чон поянлыкышт дене танастарен аклышаш;
- сылнымутан произведений деке кумылжым ончыктышаш, нунылан акым пуышаш;
- литератур произведений нерген шке шонымашым каласен моштышаш;
- авторын позицийжым умылышаш да тудын деке шке кумылым ончыктышаш;
- турло жанран произведений-влакым колыштым да лудын умылышаш;
- шочмо йылмым мут поянлыкшым да, текстым кучылтын, произведенийын содержанияжым каласкален моштышаш, лудмо але колыштмо текст почеш йодышлан вашмутым пуышаш, монолог ден диалогым чонышаш;
- тунемме произведений-влакын тематикышт да проблематикыштым лончылымаш дене кылдалтше изложений ден сочиненийым, классыште да монгышто возымо творческий пашам ыштышаш;
- литератур произведений-влакым эстетике могырым аклышаш;
- сылнылыкым ужын да шижын моштышаш.

Йоча мом ыштен моштышаш

- Сылнымутан, научно-популярный да публицистике сынан текст-влакым умылен, сылнын да устан лудын кертшаш.
- Лудмо текстын событийже-шамычым каласен кертшаш.
- Сюжет ден композицийын (авторын герой да событий-влак нерген ойжо, шонкалымашыже, образ, пейзаж, сурт-оралте, интерьер да молат) идейно-художественный рольыштым рашемден кертшаш.
- Сылнештарыме йоным, йылме ойыртемным ыштыше мутын да ойсавыртыш-влакын идейно-художественный рольыштым рашемден кертшаш.
- Герой-шамыч нерген канашымашым эртарен, характеристикым пуэн моштышаш.

- Авторын герой да илыш деке отношенийжым рашемден, событий-влакым кумдан палаш манын, герой-шамычым икте-весе дене танастарен моштышаш.
- Эпический, лиро-эпический да лирический произведений-влакым икте-весешт дене ойырен моштышаш.
- Драмын литератур род семын ойыртемжым палышаш. Драмын жанр палыжым (комедий, драме, трагедий) ойырен моштышаш.
- Геройын койышыжым, сын-кунжым, илыш деке кумылжым эскерен, тудлан акым пуэн моштышаш.
- Эпический произведенийым (але ужашым) тичмашын, кучыкын, кулешыжым ойырен каласен кертшаш.
- Йодыш-влаклан кумда вашмутым, посна геройлан але герой-влаклан танастарыме сынан характеристикым пуэн моштышаш.
- Лудмо произведенийлан простой да сложный планым ыштен сенышаш.
- Произведенийын идейный содержанияжым да сылнымут туняжым (тематике, проблематике, тун шонымаш, пафос; сюжет, конфликт, чоналтмаш, образ системе, авторын позицийже) лончылымо сочиненийым возен кертшаш.
- Шке семын лудмо але изобразительный искусство произведенийлан, герой ден событий-влаклан шке шонымым ойлен да возен сенышаш.

Марий литературым тунемаш 51 шагат ойыралтеш.

Урок шот дене тематический планирований

№ п/п	Урокын темыже	Урокын типше	Пуышаш шинчымаш	Эртар ыме жап	Фактический жап
1	Ончылмут.	Комбинированный урок	Сылнымут образ. Литератур-сылнымут искусство. Искусствын моло видше. Литературын турло жанрже.		
2	С. Чавайн. Илыш да усталык корныжо «Шылше» ойлымаш.	У шинчымашым налме урок	Писательын илыш корныжо, «Шылше» ойлымашын идейно-тематический содержанияйже. Ойлымашыште жапын ойыртемже.		
3	С. Чавайн. «Акпатыр» драмын идейно-тематический содержанияйже.	У шинчымашым налме урок	«Акпатыр» драмын исторический негызше, героине сынан улмыжо. Калыкын шке эрыкше верч кучедалмыже.		
4	Акпатыр ден Савий – кок ужмышудымо вий	У шинчымашым налме урок	Акпатыр ден Савийын илышончалтышышт, койышышт.		
5	«Акпатыр» драмыште поръен-влакын образышт.	У шинчымашым налме урок	Паймырын, Токтанайын да Тойблатын калык-верч шогымышт, ушанле йолташ улмышт, Эвайын тарзе илыш гыч лекмыже. Муканай гай енын пурымашыже. Пашайын социальный сынже.		
6	«Акпатыр» драмыште удырамаш-влакын образышт.	У шинчымашым налме урок	Верай ден Марпан образышт гоч еным чаманен моштыдымо, озаватын кушмыжым ончыктымаш. Малика кува-тукым кылым нумалше удырамаш. Эвика – орлыкеш кушо удырын эрык илышлан ушанже.		
7	«Акпатыр» драмын чоналтмыже, сылнылык	У шинчымаш	Драмын социальный сынже. Драмыште		

	ойыртөмжө.	шым налме урок	калыкын ылыш-йулажым ончыктымаш. Фольклор материалым кучылтамаш. Лит. теорий: образ, характер. Романтизм да реализм. Опер, либретто, арий, хор.		
8- 9	Акпатыр да тудын жапше.	Йылме лывырты ме паша	Ямдылыме план почеш текстим чонымаш.		
10	Программе почеш темлыме произведений- влак (С. Чавайн «Дезертир-влак» повесть, «Мукшотар» драме и т.м.)	Урок деч ордыжыш то лудмо произведе ний- влакым лончылы- маш урок	Программе почеш темлыме произведений-влакым лудмаш, лончылымаш- темыже, тун шонымашыже, сюжет корнын виянмыже.		
11	В. Сави. Илыш да усталык корныжо.	У шинчыма шым налме урок	В. Савин ылыш корныж дене палдарымаш. Уста педагог, общественный пашаен да возкалыше лиймыже.		
12	«Муро орланге» ойлымаш.	У шинчыма шым налме урок	Ойлымашын идейно- тематический содержанийже. Айдеме ылыш дене пуртусын кылдалтмышт. Мурын ылышыште верже. Ойлымашын сылнылык ойыртөмжө.		
13	Н. Игнатьев Илыш да усталык корныжо.	У шинчыма шым налме урок	Писательын ылыш корныжо да творчествыже.		
14	Н. Игнатьев. «Комсомол удир» повесть.	У шинчыма шым налме урок	Повестын идейно- тематический содержанийже, ылыш чынеш негызлалтмыже.		
15	«Комсомол удир» повестын тун геройжо-влак.	У шинчыма шым налме урок	Миронова Огаптя – шке жапшын геройжо, ылыш умылымашыже. Анфис – аважын пашажым шуйышо, неле ылышеш		

			шуаралтше самырык айдеме.		
16	«Комсомол удур» повестын чоналтмыже, сылнылык ойыртомже.	У шинчыма шым налме урок	Повестын чоналтмыже, сылнылык ойыртомже. Лит. теорий: прототип нерген умылымаш.		
17	Огаптя (Анфиса) кызытсе жапыште могай лиеш ыле?	Йылме лывырты ме паша	Ойлышаш але возышаш текстлан планым чонымаш.		
18	Дмитрий Орай. Илыш да усталык корныжо.	У шинчыма шым налме урок	Писательын илыш да творчествож дене палдарымаш.		
19	Дмитрий Орай. «Чолга шудыр» повесть.	У шинчыма шым налме урок	Повестын темыже, идейже да содержанияж, нравственный да политический сынже.		
20	«Чолга шудыр» повесть. Сергей Суворовын образше.	У шинчыма шым налме урок	Сергейым ончен куштымаште авадын, кочадын, кундемын, школын суапышт, Геройын тунуктым пажаже, сар корныжо. Суворов – калыкын эргыже.		
21	«Чолга шудыр» повестын чоналтмыже, сылнылык ойыртомже.	У шинчыма шым налме урок	Повестын йылме ойыртомже, чоналтмыже, сылнештарыме йонжовлак, сылнылык ойыртомже.		
22 - 23	Марий калыкын эргыже-влак сар корнышто.	Йылме лывырты ме паша	Возышаш текстлан планым чонымаш, событийым кызытсе жап дене аклымаш.		
24	Н. Лекайн. Илыш корныжо да творчествож.	У шинчыма шым налме урок	Писательын илыш корныжо, творчествож дене палдарымаш.		
25	Н, Лекайн «Шонго мичуринец» очерк.	У шинчыма шым налме урок	Очеркын темыже, тун шонымашыже да сюжет корныжо. Геройын койыш-шоктышыжо, пуртус деке кумылжо.		

26	Миклай Казаков. Поэтын илыш да усталык корныжо. «Онар» почеламут.	У шинчыма шым налме урок	Поэтын илыш да усталык корныж дене палдарымаш. «Онар» почеламутын идейно-тематический содержанияйже. Почеламутын чоналтме да сылнылык ойыртемже.		
27	Миклай Казаков. «Лесникын мутшо» почеламут.	У шинчыма шым налме урок	Почеламутын идейно-тематический содержанияйже. Пуртус да айдеме кокласе кыл. Лирический геройын койыш –шоктышыжо, йылме ойыртемже.		
28	Миклай Рыбаков. Илыш да усталык корныжо.	У шинчыма шым налме урок	Писательын илыш корныжо да творчествож дене палдарымаш.		
29	Миклай Рыбаков. «Ачамын йоратыме мурыжо» повесть.	У шинчыма шым налме урок	Произведенийын идейно-тематический содержанияйже. Тудын лирико-драматический сынже. Виктор Эмановын образше.		
30	Повестын чоналтмыже, йылме ойыртемже.	У шинчыма шым налме урок	Мурын символ сынан образше. Произведенийын чоналтме да йылме ойыртемже.		
31	Программе почеш темлыме произведений-влак.	Урок деч ордыжыш то лудмо произведений-влакым лончылымаш	(Миклай Казаков «Поро кече», «Келшымаш». Чалай Васлий «Авалан серыш») программе почеш пуымо произведений-влакым лончылмаш.		
32	Осмин Йыван. Илыш да усталык корныжо. «Марий Эл» почеламут.	У шинчыма шым налме урок	Поэтын илыш корныжо да творчествож дене палдарымаш. «Марий Эл» почеламутын сылнылык ойыртемже.		
33	Осмин Йыван. «Уна» поэме.	У шинчыма шым	«Уна» поэмын идейно-тематический содержанияйже. Унайын		

		налме урок	образше. Калык-влак кокласе келшымашым суретлымаш.		
34	«Уна» поэмын чоналтмыже да йылме ойыртемже.	У шинчыма шым налме урок	Поэмын лиризм кумылжо. Авторын пейзажым сылнын суретлымыже. Поэмын йылме ойыртемже.		
35	Г. Алексеев. Писатель нерген ой.	У шинчыма шым налме урок	Писательын илыш корныжо да творчествож дене палдарымаш.		
36	Г. Алексеевын «Порт» ойлымашыже.	У шинчыма шым налме урок	«Порт» повестьын содержанийже. Илыш, шочмо вер нерген шонаш ужмыжо.		
37	«Шочмо мландын шокшыжо» новелле.	У шинчыма шым налме урок	Новеллын чоналтмыже да йылме. Произведенийын темыже да тун содержанийже. Лит. теорий: описаний, повествований. Символ. Новелле.		
38	Программе почеш темлыме произведений- влак.	Урок деч ордыжыш то лудмо произведе ний- влакым лончылы маш	(Г. Алексеев «Ава-кече гае», «Шошо – пайрем», «Гармонь». Осмин Йыван «Керебеляк», «Пунчер», «Шемшыдан пасу») произведений-влакым лончылымаш-темыже, тун шонымашыже, герой- влакше.		
39 - 40	«Шочмо верем-илыш шепкам» текстым чонымаш.	Йылме лывырты ме паша	Сылнымутан текстым чонымаш.		
41	А. Тимиркаев. Поэт нерген ой. «Тукым кыл» почеламут.	У шинчыма шым налме урок	Поэтын илыш корныжо да творчествож дене палдарымаш. Почеламутын идейно-тематический содержанийже, чоналтмыже, йылме ойыртемже.		
42	В. Изилиянова. Поэтессе нерген ой. «Мый тышан шочынам»	У шинчыма шым	Поэтессын илыш да творчествож нерген ой. Почеламутын идейно-		

	почеламут.	налме урок	тематический содержанийже, чоналтме да сылнылык ойыртомже.		
43	М. Кудряшов. Писатель нерген ой. «Тулык окна -влак» ойлымаш.	У шинчыма шым налме урок	Писательын ылыш корныжо да творчествож нерген ой. Ойлымашын идейно-тематический содержанийже.		
44	«Тулык окна-влак» ойлымашын чоналтме да йылме ойыртомже.	У шинчыма шым налме урок	Тулыкеш кодшо йочан чон шижмашыжым моштен ончыктымаш. Ойлымашын чоналтме да йылме ойыртомже.		
45	«Кугыен да икшыве. Ваш умылен моштена мо?» темылан мутланымаш.	Йылме лывырты ме паша	Шонкалымашан текстым чонымаш.		
46	В. Петухов. Сылнымут мастар нерген ой. «Эре поро лийже» почеламут.	У шинчыма шым налме урок	Сылнымут мастарын ылыш корныжо да творчествоже. Почеламутын идейно- тематический содержанийже, сылнылык ойыртомже.		
47	Роберт Миннуллин. Татар поэт нерген ой. «Пошкудын ик юмын ак» почеламут.	У шинчыма шым налме урок	Татар поэтын ылыш корныжо да творчествож нерген ой. Почеламутышто татар ден марий калык- влакын келшен, ваш келшен ылымыштым суретлымаш. Почеламутын сылнылык ойыртомже.		
48 - 49	Шымлымаш пашам иктешлымаш.	Шинчыма шым тергымаш	Идалык мучко ыштыме пашам иктешлымаш.		
50 - 51	Ешартыш жап.	Шинчыма шым тергымаш	Тунемме произведений- влакым шарналтымаш.		